

Bemærkninger til lovforslaget

Lovforslaget går ud på at afskaffe livstidsstraffen.

Som tidsubestemt straf indebærer livstidsstraffen, at den dømte ikke ved, hvor lang tid han skal afsone, og han vil derfor være underkastet afgørelser, som aldrig vil kunne sige sig fri for usaglighed og vilkårlighed.

En resocialisering er umulig under vilkår, hvor den dømte ikke har en forestående løsladelse at arbejde frem imod. Tværtimod vil en tidsubestemt straf af en forventet længere varighed gøre det helt umuligt for den pågældende nogen sinde at komme til at fungere i samfundet igen. Dette forekommer så meget desto mere kritisabelt, som en livstidsdom, jfr. straffelovens § 33, netop forudsætter, at den pågældende er egnet til påvirkning gennem straf.

Selv om sanktionssystemet ikke i nævneværdigt omfang virker resocialiserende, så er dette dog fortsat det erklærede formål. Men hvis resocialisering overhovedet skal kunne tages alvorligt – i det mindste teoretisk – må der eksistere en vis forudsigtelighed med hensyn til løsladelsen.

For eksempel varierer tidspunktet for prøveløsladelse efter en livstidsdom fra 13 til 22 år. Afgørelsen træffes af den til enhver tid siddende justitsminister og er således undergivet den almindelige politiske debat. Dette indebærer en alvorlig risiko for, at den til enhver tid siddende justitsminister lader sig påvirke af forhold, som det netop ikke er meningen at lade strafudmålingen påvirke af.

Livstidsstraf er hjemlet efter straffelovens §§ 98, 99, 102, stk. 3, 107, stk. 2, 111, 112, 113, 180, 183, stk. 2, og 237. Efter forslagsstillernes opfattelse er

livstidsstraffen i enhver henseende uden mening.

Som generalpræventiv foranstaltning er afskrækkelsen maksimal allerede tidligt i strafferammen, og den marginale afskrækkelse ved at øge strafferammen fra 16 år til livstid er nul. Over for affekthandlinger er generalpræventive foranstaltninger i forvejen virkningsløse, og en lang række af de forbrydelser, som fører til idømmelse af livstidsstraf, er netop affekthandlinger.

Som specialpræventiv foranstaltning er livstidsstraffen i bedste fald virkningsløs, i værste fald negativ. Dertil kommer, at prøveløsladelse af den livstidsstraffede er underlagt påvirkningsmuligheder, som man normalt sætter en ære i at holde uden for sanktionssystemet.

Ifølge lovforslaget foreslås livstidsstraffen fjernet og erstattet med en tidsbestemt straf. Selv om forslagsstillerne generelt nærer stor skepsis over for langvarige fængselsstraffe, er det af hensyn til forslagens systematik foreslået at erstatte livstidsstraffen med lovens næststængeste straf, 16 års fængsel. Dette skyldes, at lovforslaget handler om at afskaffe livstidsstraffen og ikke om andet.

Lovforslaget er en genfremsættelse af lovforslag nr. L 165 fra folketingsåret 1984–85 (se Folketings-tidende 1984–85, tillæg A, sp. 3067). Lovforslaget blev fremsat den 5. februar 1985 og var til 1. behandling den 28. februar 1985 (Se Folketingstidende, forhandlingerne, sp. 5412 og sp. 6938 ff.). Lovforslaget bortfaldt imidlertid ved folketingsårets udløb. Genfremsættelsen skyldes, at der ved 1. behandling viste sig en mulighed for at samle flertal for lovforslaget, idet flere ordførere viste åbenhed over for en nærmere drøftelse af forslaget.